

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja vsak petek na celi poli, in veljá po pošti za celo leto 4 gld. 20 kr., za pol leta 2 gld. 20 kr., za četert leta 1 gld. 15 kr. V tiskarnici sprejemana na leto 3 gold. 60 kr., za pol leta 1 gold. 80 kr., za četert leta 90 kr., ako zadene na ta dan praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XXI.

V Ljubljani 24. malega travna 1868.

List 17.

Medverska postava.

(Spisal Lovro Pintar, državni poslanec.)

Tri postave so bile do zdaj v državnem zboru obravnavane, ktere so priložnost dajale, da so se zagovarjavi katoliške cerkve s svobodušnimi nasprotniki hudo spopadli. Te postave so: zakonska, šolska in medverska. Vse tri je sedanji minister pravice dr. Herbst iz tega namena nasvetoval, da bi se konkordat po malem razdrobil. Presvitli cesar do zdaj še nobene ni poterdil. Mislim, da ga skerbi v obličju vsega sveta sv. Očetu papežu slovesno dano besedo snesti, svoboduhi ga pa naganjajo, da naj to stori; nekteri časniki mu celo s puntom žugajo, če se bo opotavljal, drugi pa tirjajo, da naj poslanci celo davka ne dovolijo, ako cesar tih postav ne poterdi. Vse tako kaže, da je volja cesarjeva, da bi se s papežem porazumela, in bi se ta reč pošteno poravnala, toda kdor vé, kako je državni zbor posebno zakonsko postavo zdelal, ne bo nikdar upal, da bi jo sv. Oče papež kdaj mogli poterditi.

Zakonska in šolska postava ste že popolnoma dognane, le cesarjevega podpisa še manjka; medverska pa je bila v 91. in 92. seji še le v poslanški zbornici obravnavana in sprejeta. Proti nji so govorili v splošni obravnavi: Dr. Jäger, prof. Greuter, oba kaj izverstno, in greško katoliški duhoven in profesor iz Poljskega, Barevič. Te govore hočem poznej za Danico posloveniti.

Medverska postava ima 19 členov in obsega te-le reči:

1. V kateri veri naj se otroci podučujejo in redijo, zlasti otroci iz zmešanih zakonov, to je, iz takih zakonov, v kterih je le eden staršev katoličan, drugi pa ne.
2. Kako se prestopa od ene vere k drugi.
3. Kdaj smé kdo kakšno duhovno opravilo druge vere in opravilo dušnega pastirstva pri drugoverskih opravljati.
4. Kdo je dolžan za cerkvene potrebe kaj prikkladati.
5. Kdo je dolžan merličem za pokopališča skerbeti, in kdo naj jih pokopuje, zlasti pa drugoverce v katoliških srenjah.
6. Kako se je mnogim vercem v nedeljah in praznikih vesti itd.

Največ besedovanja je bilo o prvem členu, kteri se tako-le glasi:

„Zakonski otroci in tisti, ki se tim enaki štejejo, naj sledijo vero svojih staršev, če sta oče in mati oba ene vere.“

V zmešanih zakonih naj sledijo sinovi očetovi, hčere materni veri. Vender pa znata mož in žena po sklenjenem zakonu zavezo narediti, da naj se ravno nasprotno zgodí, ali pa da naj bojo vsi otroci očetove ali pa vsi materne vere.

Nezakonski otroci naj sledijo vero svoje matere.

Ako se pa z nobeno zgorej imenovanih naredb ne izhaja, ima tisti, kateri ima dolžnost otroka rediti, tudi pravico izreči, v kateri veri naj se otrok redi.

Reversi ali zavezovavne pisma, dane predstojnikom kake cerkve ali vérske družbe, ali drugim osebam, zavedajoče vero, v kateri naj se otroci redijo in podučujejo, nimajo nobene veljave.“

V tem oddelku posebno ene reči ni, ktera bi morala v njem biti, da bi bilo potem tudi katoličanom mogoče brez prelomljenja zapoved svoje cerkve na prepuščeni način v zmešan zakon stopiti, in ta je, da bi bilo ženinu in nevesti na prosto voljo dano, da smeta tudi pred sklepom zakona zavezo storiti, v kateri veri da hočeta svoje otroke rediti. In ravno okrog tega se je posebna obravnava medverske postave naj bolj sukala.

Začetek sem storil jest s sledečim govovom:

Govor Lovro Pintarja o prvem členu medverske postave.

Ako danes iz tega namena svoj glas povzdignem, da bi visoko zbornico na to naklonil, naj bi se prvi člen pričujočega postavnega predloga tako predelal, da bi bilo tudi katoličanom mogoče v zmešan zakon stopiti brez prelomljenja zapoved katoliške cerkve, se hočem pred vsim drugim zavarovati pred mogočim očitanjem, kakor da bi jest hotel s tim govovom zmešane zakone zagovarjati, ali pa jih celo pospeševati. To, moja gospoda, ni nikakor moj namen. Meni je le predbro znano, kakšne težave, sitnosti in nevarnosti so sklenjene z mešanimi zakoni.

Meni je čisto in na drobno znano, da katoliška cerkev zmešane zakone le nerada in le na posebne zagotovila dovoljuje. Namen mojih besed je edino ta, da bi visoko zbornico pregovoril, naj bi v prvi člen pričujočega postavnega predloga kak tak odstavek privzela, vsled kterega bi katoličanom ne bilo treba zapoved svoje cerkve prelomljavati, ako bi kdo hotel v zmešan zakon stopiti.

Ako bi visoka zbornica ne odjenjala ter bi to-le postavo, posebno pa njen prvi člen táki sprejela, kakoršen je zdaj nam pred očmi, potem bi bilo katoličanom na zbiranje dano, ali nikdar več v zmešan zakon ne stopiti, ali pa, ako bi vender kdo to hotel storiti, zapoved svoje cerkve, ktero je poslušati dolžan, prelomiti in zoper svojo vest ravnati.

Da je res taka, moja gospoda, bote spoznali, če prevdarite, da se je katoliška cerkev zmešanih zakonov branila že od apostolskih časov, in se jih brani do današnjega dneva, ter jih dovoli le na posebne zagotovila — cerkveno prepoved za take okolišine polahčaje (dispensando). Pervo zagotovilo, in zagotovilo, brez kterega

se tako polajšanje cerkvene prepovedi ne zgodi (conditio sine qua non) je pa, da se ženina in nevesta, ki nista oba katoliške vere, pred sklepom zakona zavežeta, da bota vse otroke v katoliški veri zredila.

Ako bi bila pa ta-le postava tako sprejeta, kakor jo je zdelal odbor, bi prihodnjic menda katoličanom (ali prav za prav ženinu in nevesti, ki nista oba katoličana) ne bilo več dovoljeno pred sklepom zakona zaveze storiti, v kateri veri da hočeta svoje otroke rediti. S tim pa bi bila katoličanom tudi pot zaperta na pripušeni način v zmešan zakon stopiti.

(Konec nasl.)

Regina coeli laetare, alleluja! Veseli se nebeška kraljica, aleluja!

Iz Rima. 11. aprila. K. — Te besede sem bral napisane z zlatimi čerkami nad velikim altarjem v cerkvi Materae Božje, ki se ji pravi „in Ara-coeli“, po naše menda „na Gori“ (kapitolinski). Naj sledeče verste Danici za velikonoč razložijo, kako so prišle sem gori.

Pred 1868 leti bi bili na tem griču občudovali le znamenja poganske mogočnosti. Z verhunca od izhodnje strani je kraljeval rimski grad, ne le čez mesto, ampak čez ves tedanji svet. Tik njega je stermela tarpejska pečina, s katere verha so čez rob dolih hudodelcev prekucovali, da je vsmertene trupla memo tekoča voda berž poplavila.¹⁾ Po sredi je bil kraj že od Romula preganjanim v pribežališe odločen in zato Rimljanom zmiraj svet; reklo se mu je „ara.“ Zadi za tem pribežališem so se hranovale imenitniši postave in sosebno pogodbe s ptujimi narodi sklenjene, v železne ploščice včertane. Ta shramba je bila v sosebni varstvu bližnjega Jova, češ, da naj bi on čul nad svetostjo in natančnim spolnovanjem postav in pogodb in vsako prelomljenje po ostri pravici kaznoval. Jova premogočnega tempelj, čez vse slavit, je namreč na levo na kapitolinskem hribcu nad drugo zidovje kipel na kviško. Stebri naj redkejšega marmorja so ga obdajali v tréh verstah. Štate dragocene so do vrat tempeljna zaznamovale prekrasni vhod; bandera, čelade, meči v vojski pridobljeni so se tu gori v spričevanje zmagovitih bojev po stebrih obešali. Tempelj je bil na sredi milemu nebu odpert, sicer pa s pozlačenimi opekami pokrit. Imel je za malikinji Juno in Minervo stranski kapelici, na sredi pa med soprugo in hčerjo je sedel na prestolu oče malikov — Jupiter. Iz bronca vlita podoba je bila po rimski šegi v škerlatno haljo (togo) oblečena, krog glave z zlatim svitom obdana. V levici je slonela kraljeva palica, desnica pa je deržala ognjeno streljo.²⁾ — In to delo svojih rok je narod rimski v prahu molil! Pred njim so se tresle premagane ljudstva! Pred to podobo so vojskovodji v boj odhajaje darovali in se mu za pomoč priporočevali! Na altar Jova kapitolskega so po srečni zmagi v zahvalo pokladali, kar so naj dražjega iz bitve pripeljali v večno mesto! S tem „premočnim“ je želel tudi cesar Kaligula vedno v tesni zvezi živeti in je zato svoje poslopje dal na sosednjem hribu s kapitolskim tempeljom po velikanskem mostu čez dolino skleniti. Temu očaku bogov so bogovi nižjega reda v brezštevilnih kapelicah po hribu razstavljenih častno spremstvo delali. S premaganim narodom so mogli namreč tudi narodni bogovi v sužnost, in kolikor bliže Jova kapitolčana jim

je bilo svetišče odločeno, toliko večji tolažbo v svojem žalostnem stanu je imel narod.

Ali vlada tacih bogov je nehala; pa tudi terdnjave ni več, ki je nekdanj svet zapovedovala, in železne ploše, ki so ljudstva Rimu v sužnost zapisovale, so se razbile. Jupiter s svojimi tovarši je zapustil tron na višini ter se umaknil Njemu, ki je Gospod — česen na vekomaj; rešivno znamenje naše vere, sveti križ, se je z gore kalvarske preselilo na Kapitol. Podobo očaka bogov je sv. Leon papež v 5. stoletju, kakor pravi sporočilo, dal preliči v podobo pervaka aposteljnov, sv. Petra, ki jo še dandanes častimo v cerkvi njegovega imena. Na vglajeni nogi je znati, da jo je skoz stoletja že mnogo mnogo vernih poljubovalo. To štatvo v cerkvi sv. Petra o večjih praznikih po cerkveno kakor papeža opravljajo. Kjer pa je nekdanj imel Jupiter svoj tempelj, tam se zdaj vzdiguje cerkev naj čistejši Device; stebri iz raznih poganskih svetih podpirajo stene, Materi Božji posvečene. Tudi cesarska palača se kraljici nebes in zemlje uklanja; zakaj en steber je iz nekdanjih izb cesarskega poslopja.³⁾ Olepšava in zlato te cerkve je dobljeno iz bitve zoper Turke pri Lepantu. Tako poganstvo in islam morata služiti Mariji Devici v slavo. Lahko verjamemo, da se je pobožno ljudstvo vsaki čas s posebnim zaupanjem obračalo do te „pomoči kristjanov;“ k cerkvi na tem kraju, kjer so že neverniki svoje pribežališe imeli, so tudi verni v velikem zaupanju v svojih nadlogah pribegali, in uslišani so bili na Njeno priprošnjo večkrat čudovito. Tako se je zgodilo leta 596 po Kr. rojstvu. Huda kuga je po Rimu razsajala. V zaupanju na prošnjo usmiljene preblage Device Marije „na Gori“ se veliko nedeljo-jutro papež sv. Gregor podá z ljudstvom v to cerkev, vzame podobo Materae Božje, ki je neki delo sv. Lukeža,⁴⁾ in jo v obhodu nese proti cerkvi sv. Petra. Ko pride procesija blizo spominka, ki si ga je cesar Adrijan postavil (mausoleum Adriani), se naenkrat zaslišijo v zraku angelski glasi; pelo se je: „Regina coeli laetare, alleluja. — Quia quem meruisti portare, alleluja, — Resurrexit sicut dixit, alleluja.“ (Veseli se, Kraljica nebeška, aleluja! Kterega si zaslužila nositi, aleluja! je vstal od smerti, kakor je rekel, aleluja!)

Začuden nad tako prikaznijo sv. Gregor z ljudstvom odgovarja: „Ora pro nobis Deum, alleluja“ (prosi za za nas Boga, aleluja!). Pri tej priči so vidili tudi nad to Adrijanovo terdnjavo angela meč v nožnico djati; kuga je nehala še tisti dan.

Štiri reči nam skoz stoletja ohranujejo spomin na ta čudež, in sicer: obhaja se odslej vsako leto procesija sv. Marka; moli se o velikonočnem času v cerkveni molitvi predglasnica: Regina coeli laetare, alleluja! (Veseli se nebeška kraljica, aleluja!); zapisane so te besede nad velikim altarjem v cerkvi Materae Božje „na Gori;“ in slednjic je podoba sv. Mihela, ki meč v nožnico vtikuje, nad terdnjavo, ki se zavolj tega „angelova“ imenuje. Kadar pride sv. Marka dan procesija do tega kraja, zapojejo oo. frančiškani iz samostana „na Gori“ (le oni imajo to pravico) še dandanes Devici Mariji na čast: „Veseli se nebeška kraljica, aleluja!“ Ktero serce bi tedaj moglo ostati brez čutja svetega veselja in hvaležne ljubezni do Materae Božje in naše, ko sliši v cerkvenih obredih o veliki noči to slavo Marije D. prepevati!

Ktero oko pa se ne bo še posebno radovalo, ako vidi besede o taki priložnosti v cerkvi na Kapitolu zapisane?

Na levi strani tega napisa se v ravno tej cerkvi vidi še drugi znameniten spominek, kapelica sv. Helene, ki ima zgorej okrog po obroču te le besede: „Haec,

¹⁾ To skalovje, ki se zdaj „kozjek“ (monte caprino) imenuje, ni več tako stermo; tudi ga Tibera več ne obliva. Na verhu je celo vertič, po kterega gredah kokoši razkopavajo, ki pa z nekdanjimi goskami menda tudi niso v rodu.

²⁾ Plin. XXIII, 7.

³⁾ Napis ima drugi steber na ev. strani: e cvbiculo Avgg.

⁴⁾ V Rimu je več podob, ki pravijo, da jih je sv. Lukež izmalal, menda so večidel le po eni izvorni narejene.

quae Ara coeli appellatur, eodem loco dedicata creditur, in quo virgo Sanctissima, Dei mater cum filio se Caesari Augusto in circulo aureo e coelo monstrasse perhibetur“ (ta kapelica, ki se ji pravi „na Gori“, je po sporočilu ravno tam zidana, kjer se je bila nek presveta Devica, Mati Božja, z Detetom v naročji, cesarju Avgustu iz neba prikazala v sredi zlatega kroga). Cesar Avgust, pravijo, je želel po orakeljnu zvediti, kdo da bo za njim svetá gospodar. Apolon ne odgovori. Popraša drugič. Tudi ne odgovori. Na zadnje pravi:

„Me puer hebraeus divos Deus ipse gubernans
Cedere sede jubet tristemque redire sub orcum.

Aris ergo dehinc tacitus abscedito nostris.“

(Dete hebrejsko, ki je pravi Bog in gospod čez bogove, me sili ta kraj zapustiti in se spet verniti v pekel. Od zdaj pojdi tedaj brez odgovora izpred mojega altarja.)

Na te besede je bil nek cesar Avgust šel na grič kapitolski in je tam postavil altar z napisom: „Ara primogeniti Dei“ (altar pervorojenega Božjega). To sporočilo se nahaja pri zgodovinarjih zapisano, samo da eni reč nekoliko drugač pripovedujejo.⁵⁾ Pravijo eni, da je Avgust, ki so ga že v življenju nekteri boga imenovali, po tridnevem postu vprašal Šembiljo za svet, ali smé ta priimek dopustiti, ali ne? Ali za odgovor je nek vidil v prikazni altar in na altarju prezalo devico z detetom v naročju, in slišal glas: „Haec ara filii dei est“ (tu je altar sinu božjega).

Potem da se je bil cesar prepovedal imenovati boga in je postavil na tem kraju altar, kjer se še danes vidi ta napis.⁶⁾

To sporočilo pa se nekterim samo po sebi zdi neverjetno, in to še bolj zato, ker cerkvenih očkav nobeden o njem ne piše. Drugi nasproti pravijo, da nimamo vsih spisov cerkvenih očkav, da molčanje nič ne dokazuje zoper živo sporočilo in se posebno na to opirajo, da redovniki iz samostana „na Gori“ o božični osmini še zdaj v cerkveni molitvi spomin na to prikazen obhajajo. Molijo namreč:

„Stellato hic in circulo

Sybillae tunc oraculo

Te vidit Rex in coelo.“

(Tukaj v zvezdnem krogu te je nekdanj po Šembilje razodenju na višavi vidil vladar). Pristavljajo v dokaz svojega mnenja še to, da, če pomislimo, da je Bog čudapolno svoje včlovečenje še posameznim ljudém (ss. trem kraljem) razodel, tudi tadanjega gospodovavnega naroda rimskega ni mogel pustiti brez vsega naznanila, da se rodi kralj nebes in zemlje. Naj o tej reči sodi vsak kakor mu je drago (in necessariis unitas, in dubiis libertas); to pa je gotovo, da cerkev „na Gori“ (in ara coeli) izpeljuje svoje ime iz splošne misli, da je tu gori cesar Avgust altar postavil z omenjenim napisom,⁷⁾ in že zavolj tega je ta cerkev Matere Božje na Kapitolu ena naj znamenitnejših v Rimu. —

Iz djanja za cerkveni zbor ne vem kaj pisati. Svetovavci so namreč zavezani molčati zastran tega, kar se obdeluje; sicer niso na to prisegli, ali dolžni so molčati iz spoštovanja do sv. Očeta, ki jim to nakladajo (silentium pontificium).

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. Poslednje dni je po mestu šum delala pridiga prečast. gosp. stolnega dekana in fajmoštra

⁵⁾ Niceph. I. 27.

⁶⁾ Storia della chiesa e convento di s. M. d' ara-coeli, p. 157.

⁷⁾ Concellieri, Note e festa di Natale, p. 129: Certo è però, che la denominazione di questa chiesa dee ripetersi della opinione, che quivi Augusto avesse fatta inalzare un' ara colla riferita iscrizione.

Jož. Zupana, ki so jo imeli v stolni cerkvi v god Marijnega oznanjenja v nemškem jeziku pojasnovanje cerkvene zadeve sedanjega časa, konkordat itd. Celo ovajali so že dekana zastran pravde, do česar pa vendar ni prišlo. Ta imenitni nagovor pa se bode sam opravičil pred občinstvom, ker 27. t. m. pride na svitlo in dobival se bode (po 10 nkr.) pri Lerherji, Gerberji, Sverljugu in pri šenklaškem cerkveniku. Ves znesek je odmenjen za popravo vélikega altarja Matere Božje milostnega Serca v Kropi. Ako bi p. n. gg. dekani želeli po več iztisov za dekanijško duhovstvo, se jim bodo poslali po dekanijškem tékarju.

— Gosp. Tom. Zupan, prefekt v Alojzišu, gre za namestnega veroznanskega učenika na gimnaz. v Kranj.

— Gosp. Jan. Gnezda, prefekt v Alojzišu, je zvoljen za namestnega veroznanskega učitelja na ljublj. gimnazii.

— Razstava cerkvenega oblačila, namenjenega ubožnim cerkvam po Kranjskem, ki jo vsako leto pravi bratovšina presv. Reš. Telesa, bo letos od nedelje 3. majnika do nedelje 10. majnika; in sicer kakor druge leta v vélikem parlatoriju nunskega samostana vsak dan od 10.—12. dopoldne in od 4.—6. popoldne. Najjo pridejo pogledat vsi prijatli cerkvene lepote in posebej te bratovšine ter sploh cerkvene umetnosti. — Ker je toliko potrebno in imenitno, da se pri sv. Božji službi rabi zlasti prava in lepa snažna bela roba, zato naj se opomnijo tiste cerkve, ki so je potrebne, naj svoje želje če mogoče še pred razstavo naznanijo vodstvu omenjene družbe.

Iz Naklega smo prejeli čez 100 novih udov za bratovšino ss. Cirila in Metoda. Jela se je v novo ta bratovšina močno razširjati, in pa ravno o pravem času, da se prej spreoberneji naši premili bratje po kervi — razkolniki po Jutrovem. Da se spreobernili bodo, to je gotovo, in če bo več molitve, poprej bode tudi v oziru na ločene greke en hlev in en pastir.

Iz ilirske Bistrice, 30. sušca. Z—k. (Posnetek.) — Kdo bi se serčno ne veselil s tabo, blaga „Danica“, prebiraje obilne dopise iz vsih krajev, v katerih se pripoveduje, kako lepo, v duhu pokore, in kako sijanje so se povsod obhajale tridnevnice, in kako si jih je isto verno slovensko ljudstvo v svoj dušni blagor oberno! To bo veselilo sv. Očeta, ko bodo zvedili, kako so njih verni otroci združeno prosili Najsvetejšega: da naj pastirja apostolskega in vse cerkvene stanove v svoji sv. veri ohrani,“ — da „naj sovražnike svete cerkve poniža“ itd. — Bodimo si svesti, ljubi Slovenci, da naša združena molitev ne bo brez sadú, in upajmo, da se bo Najvikši na našo priprošnjo milo oziral na svojo cerkev in njenega poglavarja na zemlji; pa tudi da bo nas obvaroval marsikterih vojsk in nesreč, ki druge zadevajo.

Hvala torej Bogú za milosti teh 3 dni!

Dobri Slovenci vero svojo v delih kažejo. To nam pričajo tudi obilni darovi za sv. Očeta, ki nam jih „Danica“ na zadnji strani naznanja. Časi so res slabi. Posebno pa je še slovensko ljudstvo zelo ubožno. Pa vkljub temu rado daruje revežem (zato pri nas reveži lakote ne umirajo kakor po družih deželah); pa tudi svojega Očeta ne pozabi.

Blagi rojaki! zanesite se, da vsaki soldek, ki ga potrebnemu bližnjemu darujete, ali ste si ga morda iz usmiljenja do naj višega Pastirja sebi pritergali, vam bo dobri Bog stotero povernil. Ti darovi so živa priča, kako ljubite Pija IX, in da ste res vernega in dobrega serca!

Nasprotniki se bodo morda nad nami jezili in togotili zavoljo tega. Pa tega se ne bojte! Nevarno bi bilo le takrat, ko bi nas taki ljudje začeli hvaliti.

Ne čudimo se unim revežem, da neprenehoma kričijo „Luč, luč! Licht, nur mehr Licht!“ Imajo prav; kajti oni tičijo v hudi temi. Pa se vendar od solnca proč obračajo! Kako je pa to?

Iz Dobropolj na Dolenskem. (Sveti zakon zakrament — Sacramentum matrimonii. Izvir in nerazvezljivost sv. zakona.) Bog je zakonski stan v paradizu postavil, ker je od konca enega moža in eno ženo vstvaril in nju z nerazvezljivo zvezo zedinil. Kristus je zakon povzdignil v zakrament, in sv. Duh ga posvetil, ko se cerkveno sklene. Tako je ta zedinjenost trikrat posvečena in blagoslovljena od Boga stvarnika, od Boga Odrešenika in od Boga sv. Duha. In gotovo, tega trojnega blagoslova je zelo potreba. Zveza zakona je nerazvezljiva. Kristus pravi: Quod ergo Deus conjunxit, homo non separet. (Mark. 10, 9. 11; Luk. 16, 18.) Quia quicumque dimiserit uxorem suam, nisi ob fornicationem, et aliam duxerit, moechatur; et qui dimissam duxerit, moechatur. Večerna kakor jutrova cerkev priznava od začetka sedem zakramentov, med njimi sv. zakon. Ta edinost bi ne mogla biti, ako bi oboja cerkev ne imela tega uka od aposteljnov in aposteljni od Kristusa. Tertulijan piše: „Kako bom popisal blagor zakona, ktereга cerkev naredi, dar poterdi, blagoslov zapečati?“

Še nekaj. Smert nosi koso, ne sekire. 14. u. m. je umrl oče A. Šteh, župan malavaški, 82 lét star. Bil je dobro po svetu znan, naj ga kakor očitno osebo tudi Danica omeni in y molitev priporoči. M. Z.

Iz Gorice. (Še nekoliko o ranjc. o. Mansvetu Šmajdeku.) Sv. Jožefa dan je še prav lepo pridigal tukaj na Kostanjevci, ker na ta dan je tukaj shod. Prav dobro in krepko je govoril in razlagal besede sv. Pavla: „Vera pa je terdno čakanje upanih reči; prepričanje od reči, ktere se ne vidijo.“ (Heb. 11, 1.)

Nobeden poslušavec si takrat ni mislil, da se bo tako naglo v večnost preselil.

Ko je bil v Rihenbergu fajmošter zbolel, je ranjki hodil tje maševat in spovedovat. Tudi naj zadnjikrat je bil on z njim skupaj, in zvečer ko je bil domu prišel, je duhoven umrl. O tridnevnicah je prav marljivo spovedoval doma in po drugih cerkvah, kamor koli so ga prosili. Vlegel se je bil na cvetno nedeljo, ker zelo ga je bil mraz stresel. Bili so doktorji pri njem in dajali zdravila. Al Božja volja je bila, da ni več ozdravel. Previden z vsemi ss. zakramenti je zdihnil dušo na véliki petek med tretjo in četrto uro popoldne, tedaj ravno takrat, ko je bil Jezus umrl na križu v odrešenje vesoljnega sveta. Lepa in lahka je bila njegova smert. Blagor njegovi duši! Bil je ranjki dobroserčen z vsakim, priden in marljiv v spovednici in neutrudeno delaven na leci. Zgubili smo kaj dobrega pridigarja; vse ga je rado poslušalo. Vsakemu se je priljubil, kdor koli je imel kaj z njim opraviti. Pokopali smo truplo ranjcega velikonoč popoldne; ljudi je bilo silno veliko. In čč. oo. kapucini, usmiljeni bratje in usmiljene sestre so ranjcemu zadnjo čast skazali. Tudi gospod Kumar A. je bil prišel s svojimi rejenci in 6 njegovih je svetilo pri trugi. Pokopoval ja pn. gosp. Kumar J., fajm. pri sv. Ignaciju. 13 jih je bilo v cerkveno oblečenih in še drugih duhovnov dosti. Kdor je le imel priložnost, je prišel ranjcemu zadnjo čast skazat. Toliko ljudi je bilo, da jih tukaj v Gorici nisem nikoli toliko videl za pogrebom iti. Marsikaka solzica se je prelila. Dragi bravec, moli tudi ti očenaš in češeno Marijo za ranjcega, ki je marsikak spis poslal „Danici“, ker bil je tudi marljiv pisavec.

Iz Novega mesta. (Še nekaj o tridnevnicah.) Začetek je 25., t. j., saboto popoldne ob 4 z litanijami in blagoslovljenjem podób. — V nedeljo o 1/6 peta sv. maša s pridigo (kanonik Belin); ob 10 vélika maša s pridigo (o. Bogomir); popoldne ob 3 pridiga (o. Metod),

potem pete litanije. — V ponedeljek o 1/6 peta maša, pridiga (o. Ignacij); ob 10 vélika maša, pridiga (fajm. Mejač); popoldne ob 4 litanije. — torek 1/6 peta maša, pridiga (duhovni pom. iz Stopič), ob 10 vél. maša (pridiga?); popoldne litanije. — V sredo o 1/6 peta maša, pridiga (fajm. Jan. Šular); ob 10 vélika maša, popoldne litanije z zahvalno pesmijo in po okolišinah morebiti tudi sklepni govor. Za take, ki želé svetnike in njih življenje bolj na tanko poznati, bodo na pródaj tudi podobice in slovenske bukvice z naslovom: „Obrazci življenja svetih in zveličanih, ki so bili lani 1867 o sv. Petru v Rimu slovesno razglašeni.“ —

Iz Kočevja. J. A. — Kaj je storiti, če na veliki petek gori? — Plat zvona je treba biti in gasiti, če je mogoče, kakor se je pri nas godilo, ko je v petek jutro ob treh strela vdarila v prijazno zunaj mesta stoječo kapelo sv. Frančiška. — Velika in o tem času res nenavadna nevihta, ki je četrtek večer nastala, je nektere tako skerbela, da si spati niso upali. Še bolj nas je pa na vse zjutraj krik prestrašil, da pri sv. Frančišku gori. — Ker ognja niso precej zapazili in tudi vode pri rokah ni bilo, je pogorela streha do čistega in zvonik; mali zvon se je pa raztopil in po oboku razlil. Znotraj je kapelica nepoškodovana ostala, ker je obok ognju branil. Tudi so že popred rešili in odnesli, kar se je odtergati dalo, namreč mašno obleko, kelih, altarne podobice in klopí. Sreča je, da so hiše daleč proč, če ne bi se bilo še kaj hujšega pripetilo. —

Kakor slišimo, je bilo trešilo tudi v cerkev sv. Petra in Pavla na Hohenbergu blizo Starega loga, in enega dveh zvonov iz zvonika verglo, šipe pobilo in cerkveni zid razklalo.

V petek je še celi dan dež lil in bliskalo se in gremelo je vmes; v saboto pa je zopet sneg pokrtil hribe in planjave.

Iz Dunaja. M. K. (Véliki teden.) — Katoliška cerkev veliki teden v svojih obredih kaj pomenljivo obhaja spomin na zadnje trenutke iz življenja našega Gosпода Jezusa Kristusa na zemlji; mislim, da bolj ali manj vsacega katoličana ganejo, in povsod so ob tem času cerkve polne, tudi na Dunaju. Nimam namena vsih obredov popisovati, omenim naj pa, kako se tukaj popoldne duhovske molitve opravljajo, ker menim, da bi znalo to marsiktereга zanimivati. V stolni cerkvi je posebno lepo viditi veliko množico duhovšine, ktera psalme enoglasno poje. Drugo petje razun lekcij opravljajo vse na malem koru, kateri je v presbiteriju, tudi antifone naj pristavim. Enoglasno petje slovenskim ušesam ne vstreza rado, ker so navajene pri vsaki melodiji „sekund“ in „bas“ slišati, ali pa še „čez“, ako se le dá. Lamentacijo prvo in drugo poje en sam pevec in orglje ga tiho šumljaje spremljajo. Tretjo pa poje celi kor, mali dečki, silo izurjeni, in odrašeni. Neizrečeno ginljivo je poslušati pri tako mili melodiji sreberno doneče glasove in mogočni bas vmes. „Benedictus“ pojó verstico duhovni pred altarjem unisono, drugo versto pa pevci na koncu razstavno itd. Tako tudi „miserere“, samo da duhovni tega ne pojó, ampak prvo, tretjo itd. versto glasno citirajo. V štefanski cerkvi so enkrat Palestrinov miserere izverstno peli. Tako je zelo po vseh cerkvah, le male spremembe se semtertje nahajajo. V sv. Mihela cerkvi so peli véliki četrtek sloveči Allegritov miserere, moški in ženski glasovi; — zares kaj lepšega še nisem slišal; tako mojstersko kompozicijo mora človek še tako izpeljano slišati, kakor tukaj, potlej zamore saj nekoliko to imenitno delo ceniti. V dvorni kapeli, kjer je sploh naj lepše cerkveno petje, pojó dečki in pevci opere benediktus na poseben način tako nebeško, da človek skoraj pozabi, da je na zemlji. — Božjih grobov navadno tukaj nimajo tacih, kakor po

Slovenskem; presv. Reš. Telo je na altariji izpostavljeno v stranski kapeli, ktera je černo prepeta, in prav veliko sveč gori. Vendar sem občudoval dva prelepa Božja groba, namreč v cesarjevi osebni kapeli in v cerkvi sv. Mihéla. V cesarjevi kapeli je napravljen zapert grob, na kterelega koncéh angelja klečita, čez grob pa je razpeto v podobi altarja rudeče nebo (baldakin) na verhu s krono, v kterelega sredi se zlati žar v tisuč lučicah blisketá in kjer stoji tudi presv. Rešnjé Telo; na vsaki strani spredej pa sta postavljena dva velikanska kandelabra, s kterih umeten plamen mogočno kviško šviga. Po kapeli sicer je temno. Res veličasten je ta pogled, tako da neka groza človeka spreha. V cerkvi sv. Mihela se mi je Božji grob zelo dopadel, ker je tako malo okinčan, zraven pa vendar le mogočen. Celi Božji grob je velika rujavkasta skala v sredi zvotljena, na kateri stoji prazen križ, in pred njo na vsaki strani votline palmovo drevo, kakor „in natura“ raste. V votlini pa Kristus v grobu leži, kterelega ravno Jožef Arimatejec v beli pert zavija, in mu dva angelja pomagata. Vse to je čisto belo, kakor iz kararskega mramorja; nad temi je narejenih nekaj belih oblakov in na njih presv. Reš. Telo stoji, okoli kterelega 6 malih sveč gori. Druge luči ni viditi. — Procesije pri vstajenji niso tako ginljive, kakor po Slovenskem; sploh so zelo kratke, pa še te brez reda; ljudstvo gledaje okoli stoji, ali pa se v neprijetni mešanici za duhovni gnjete. V cerkvi sv. Štefana je vstajenje opravljal kardinal. Procesija gre tukaj okoli cerkve. Tukaj obhajajo naj pred vstajenje, potem so še le molitve in nazadnje „Te Deum.“ Tako je prišla zopet velika noč zelo pomenljiva za današnji čas, kakor je rekel O. Klinkovström. Ona je znamenje naše zmage, naj že nasprotna stranka počenja kar hoče, če nas tudi dolži, da nismo patrijoti. Razdjanje jeruzalemskega mesta je pokazalo, kako so bili zvesti prijatelji cesarjevi tisti judje, ki so ramskega deželnega glavarja strašili z besedami: „Ako tega spustiš, nisi prijatelj cesarjev.“ Mnogi današnji svobodnjaki niso nič boljši prijatelji cesarjevi, kakor uni judje. In kakor je bilo unim, tako je tudi takim ime cesarjevo le zakrivalo, za kterim kujejo smertne naklepe zoper cerkev Kristusovo. Toda naj se nekaj časa veselé, — zmaga bo vendar le naša. Porok zato nam je današnji dan, porok veseli klic cele katoliške cerkve: Kristus je vstal. Aleluja!

Iz Drinopolja, 1. mal. travna. (Pahomij; sklep. *)
V tem času, ko se je (greško-nezedinjeni) škof Antimos mudil v Malko-Ternovem in je še drugod po škofii popotoval, je metropolita Ciril posebno pazljivo njegovo stanovanje preiskoval, in našel je v njem znaten znesek denara. Kar precej vzame denar k sebi, svojega pomočnega škofa pa zatoži pri carigraskem (greškem) patrijarhu, da se je bogatil s prihodki, ki so njegovi (Cirilovi). Pravda je terpela skorej leto in dan in končala se je v neprid Antimu: odstavljen je bil škofovske časti in sedaj si služi vsakdanji kruh s podučevanjem otrok v Carigradu. — Tedaj je bilo čisto jasno in očitno, kaj je pomenil tisti kamen, ki je bil zadel Antimovo škofovsko krono (mitro).

Pahomij pa je med tem takim nadalje terpinčil in preganjal tistih malo katoliških deržin, ki ne da bi se bile zmanjševale, so se še le zlagoma zmiraj bolj množile in brez katoliškega duhovna so z veliko poterpežljivostjo po Božjem usmiljenji stanovitne ostale. Slabotne novorojene otročiče so v silí sami kerševali, in mertve so sami pokopavali. Izmed odrašenih skorej skozi leto in dan ni bil ne eden umerl.

Pahomij je zdaj vidil, da ni kos metropolitovi nalogi, da bi namreč čisto zaterl katoličanstvo v Malko-

*) Gl. 10. list, 6. sučca, k čemur nam je preč. gospod dopisnik zdaj poslal spomina vredni konec. Vr.

Ternovem, pa tudi da mu ni več pričakovati posebnega plačila ali častnega povišanja; toraj se je z metropolitom Cirilom sperl, zapustil razkolništvo (shizmo), in v nadi na škofovsko čast zedinjenih Bulgarov povzdigniti se je postal katoličan, potem ko je bil z nekim epitropom *) razkolniško cerkev v Malko-Ternovem — da naravnost rečem — oropal. S svojo naravno zgovorljivostjo je Pahomij pravil, kako terdno je prepričan, da katoliška cerkev je edino-prava cerkev Jezusa Kristusa.

Toda komaj je bil tukaj v Drinopolju v bulgarski cerkvi na Kirš-hanné izpovedal ali očitno sprejel katoliško vero, se je zalezlo oropanje razkolniške cerkve v Malko-Ternovem. Pahomij mora v ječo in žalostna pravda se prične pod paša-Kibrisli-m, ki je v nekterih mescih dal jetnika v Carigrad odpraviti, da naj se ondi pravda nadalje snuje. Da bi se hitro iz ječe rešil in se maševal nad svojimi sovražniki, ki so ga bili za cerkvenega roparja zatožili, prestopi Pahomij k musulmanstvu (se poturči), pripoveduje z ravno tisto zgovornostjo in s polnim prepričanjem pred velikaši turškega cesarstva, da je islam edino prava vera, in v kratkem postane odzia in goreč oznanovavec v džamijah ali mošejah.

Glej pa, ljubi bravec, strašni sad njegovih beséd na homcu prekletja: „Veliko bolje bi bilo za vas poturčiti se — kakor pa katoličanom biti!“ —

Wabashaw v Minesoti, 4. sučca 1868. (Dalje.)
— V slovenskem jeziku pomeni beseda „Gospod“ to kar angleški: „Master ali Sir“ in se sploh postavlja pred kerstno ime pri naslovih za duhovne, posebno pri priprostem ljudstvu. Ime „gospod Friderik“ **) je kmalo postalo domače po Kranjskem; ker mladi vojak Kristusov se ni samo z vso resnobo daroval dolžnostim svojega duhovskega stanú skozi sedem let v svoji domovini, temuč, da bi tudi minute ne zgubil in večim v prid bil, je spisal in izdal več izverstnih pobožnih knjig v poduk za ljudstvo — za svoje rojake. Slovenski jezik je bil takrat veliko manj opiljen, kakor je zdaj, in prav malo knjig je bilo med ljudstvom. Tako Friderikove dela niso bile odveč, ker ni samo storil veliko za slovstvo, pisaje v prav izverstnem kusu, temuč je dal tudi v roko svojemu narodu pobožnih knjig, ki so posebno za ljudstvo pripravne, zakaj on ni pisal dolgih stavkov na široko brez skoraj vsega pomena, ampak kratko, lično, po ravni poti do serca, popisaje naj imenitnejši resnice sv. vere — tako po domače, da jih lahko vsak otrok razume. Nekatere teh njegovih dél so doživele že več natisov, posebno „Dušna paša“, ali angl. „Spiritual pastura“, ki je še dan današnji naj ljubši knjiga slovenskega ljudstva, in njih tisuče bo to knjigo v roke vzelo in molilo za ranjkega gosp. Friderika molitve za mertve, ki jih je sam sestavil. — Gorečnost in pobožnost so reči, ki med merzlim samosvojnim svetom rade počasi zginejo, in prostor storé lastnemu zadolženju, ako se vedno ne oživljajo z resnobo zvezo z unim svetom v višavah. To je mladi duhoven dobro vedil, in da bi sam sebe zavaroval zoper take sovražnike, je storil sklep vsaki dan prvo uro premišljevat, kar je storil ves čas svojega življenja, dokler ga niso popolnoma moči zapustile. Od štirih do petih zjutraj, ali včasi celo od treh do petih (ker vedno so zgodaj vstali) bi jih bil vselej najdel klečeče, zavite v svoj plajš v sladki družbi z Gospodom, in to v vsih okoliščinah, nič jih ni zadrževalo. Vidili smo jih tako prvo uro vsakdanje delavnosti Bogu darovati v temnih gozdih, ali ob bregu jezera med bu-

*) Epitropi se imenujeje tisti, ki imajo pri cerkvi službo, da milošnjo za cerkev zbirajo, svečice prodajajo tistim, ki v cerkev prihajajo, cerkveno svečavo itd. oskerbujejo.

**) Ravno tako je tudi v angl. časniku „gospod Friderik“ po slovensko pisano.

čečim viharjem, ravno tako kakor v svoji borni kočici ali v kakem skritem kotu z ljudstvom natlačenega hotel-a (gostilnice).*) Opazili smo jih se po ravno tem redu ravnati včas, ko so poprej celi dan z groznim trudom popotovali po vodi ali po suhem, še celo včas, ko so še le po polnoči spat šli. Se vé, da bo marsikteri rekel: To je bilo prenapeto, nepotrebno; to je prenapetost svetnikov, ki vedó, da vsaka reč, ako se malo naterga, se dalje in dalje terga, ako se koj ne popravi, ki vedó: ako človek začne zamudovati posebne pobožnosti, da bo kmalo tudi v spolnovanji dolžnosti merzel.

Leta 1827 je ljubezen in gorečnost nekterih udov cesarske rodovine vstanovila v Avstrii misijonsko napravo, ki še zdaj cvete in jo podpira gorečnost in radodarnost vernih vnetih kristjanov, bogatih in revnih. To je družba, ki se imenuje „Leopoldova“ za podporo kakoliške vere, posebno v severni Ameriki. Naloga te naprave je: duhovne sem pošiljati, da oskerbljujejo vedno večje število katoliških naselcev, cerkve, šole in semenišča zidati, misijonarje podpirati, posebno med Indijani, in več družih hvale vrednih reči. Veliko, veliko dobrega je ta družba storila za zedinjene države, in še dela s telesno podporo in posebno z molitvijo. O tej priliki so si g. Friderik dalje pomagali. Darovali so svojo delavnost misijonom med Indijani, prejeli po dolgih priteznostih in potih od cerkovne in deželne gosposke potrebno dovoljenje, in tako je prišel dolgo zaželjeni trenutek se od prijatlov in sorodnikov posloviti, pa tudi pripravnemu življenju izobraženih družb slovo dati, in veselo oznanilo sv. evangelija paganskim Indijanom nesti v severno Ameriko. 1. grudna 1830 odrinejo čast. g. Friderik Baraga iz Havra na široko morje, in pridejo v novi Jork zadnji dan mesca in leta. Bili so ravno 33 lét stari.

Gospod Baraga kakor misijonar.

So ljudje, ki imajo že naravno veliko veselje do popotovanja; kolikor bolj čudna in neznana je kaka reč, toliko bolj jih to nase vleče in vabi. Za take ima življenje med divjaki brez dvoma veliko mikavnost, posebno ako so zmčni živih verskih čutljejev in tako misleči, da spolnujejo sveti poklic, pasejo nekako skrito in zvito lastno ljubezen. V kratkem taki misijonarji zapusté delo, ker vidijo, da je vse drugač v resnici, kakor jim je pa njih domišljija navdajala; in ako tudi zvesti ostanejo, le malo sadú pridelajo. Ali je bila tudi z našim misijonarjem taka od začetka? Ravno nasproti. Akoravno jim nikakor niso bili ptuji tisti občutljivi veselja, ki ga pogled novega sveta, ali kake krasne in veličastne reči v sercu vname; bi bili po naravnih nagibih vendar rajši izvolili pripraven dom in tiho sobico za učenje, kakor pa življenje polno truda, nerednosti in sitnost, ki vedno spremljajo misijonarja v takih deželah kakor je Amerika; in gotovo bi si bili rajši zbrali omikano družino v domači deželi, kakor pa se z ameriškimi divjaki pečati. Pa oni niso vprašali glasú spridene narave v tej imenitni stopnji, ampak glas Božji, ki je govoril v njih verno, ljubezni polno dušo. Oče Baraga, ki so vedno si prizadevali vse vsim biti, in vse Kristusu pridobiti, so posebno ljubili revne, nevedne in otroke. Ljubili so jih zavoljo Jezusa Kristusa, čigar osebo namestujejo; in tudi oni so to čutili in jim ljubezen povračevali. Pa sej so bili še drugi možje, morebiti še bolj zmožni kakor oni sami, in ravno tako udani za nevedne, uboge in zapuščene v svoji deželi skerbeti; — ali glej! tam v ptujih deželah jih je bilo brez števila tisučev revnejših in bolj zapuščenih stvari, ki bi jim le malokdo na pomoč priti hotel zavoljo po-

manjkanja poklica, serčnosti ali zmožnosti. Zakaj bi tedaj oni ne šli tje? In ali niso ravno te dela, pritergovanje in zatiranje, težave in trudi, ki so jih pred saboj vidili, jim pomagale tisto popolnost doseči, ki so se vedno zanjo poganjali? Res, bila je to volja Božja, in kdor dá voljo in željo, dá tudi potrebne pripomočke, jo uresničiti in izpeljati. V Bogu, za čigar čast in slavo misijonar nameni delati, bo terden in močen, z Božjo gnado bo tudi lahko zvest ostal do konca.

Naj tu sledi nekoliko iz gosp. Baragovih pisem do dunajske družbe in do njih preljube sestre Amalije; verstice, ki živo kažejo, kakšno je bilo veselje, ki je mladega duhovna v ta kraj sveta mikalo: „Moje serce je polno hvalečnosti do Božje previdnosti, ki me je tako ljubeznjivo pripeljala tako daleč (pišejo iz novega Jorka). Taki so bili moji občutljivi, ko sem stopil na suho novega sveta. To je velik, pa malo obdelani vinograd Gospodov, kjer bi se dalo grozovito veliko storiti za zveličanje brezštevilnih tisučev, ki še svojega Stvarnika v resnici ne poznajo.“ — Nekoliko pozneje, ki so v svoj misijon došli, pišejo: „Srečni dnevi so me prvič postavili med divjake, med kterimi bom živel do zadnjega zdihljeja, ako je to sveta volja Božja.“ In zopet: „Moje želje so spolnjene; zdaj živim v sredi revnih divjakov, ki so večidel še pagani, in neizmerno veliko polje mi je odperto pred očmi, da naj ga obdelujem. V mojem misijonu so samo divjaki, jaz sem belec sam na blizo in daleč.“ — Vender hitimo do dogodb v misijonih. Samo poverhu zamoremo pregledati poglavitne dogodbe iz njih misijonarjenja med Indijani.

18. prosenca so došli v Cincinat, kjer so mil. sveti škof Edv. Fervik imeli svoj sedež, in vladali več kot pet držav dandanašnjih, med njimi tudi Mičigan. Baraga sami pišejo: „Bolj modrega, pobožnega, gorečega in prijaznega škofa si človek ne more misliti. Kaj veselji so bili slišati, da ne želim v mestu ostati, ampak med divjake se podati.“ Akoravno so želeli precej med Indijane, vender huda zima ni pripustila te želje koj spolniti. Tedaj so mogli g. Baraga v mestu duhovske dolžnosti spolnovati. Pridigovali so v nemškem jeziku in spovedovali v vsih njim znanih jezikih razun v slovenskem, obiskovali so bolnike, učili otroke in se vadili djansko angleškega jezika, ki so se ga bili jeli že v Evropi učiti. Celó priložnost so našli se otava-indijanskega jezika učiti, in z veseljem so se ga poprijeli. Njih potovanje proti severu mesca aprila je bilo vedni misijon. Kjerkoli so našli malo katoličanov, so jim pridigovali, poživili in ogreli njih vero in jim dajali priložnost svojo vest očistiti in sv. sakramente prejeti. Včas, so imeli več protestanskih kakor katoliških poslušavcev. „Bili so prav zadovoljni z nauki, ki sem jih pridigoval,“ sami pišejo, „vender drevo ne pade na prvi mahlejš.“ Od Miamiasburg-a so šli šest milj v gojzd neko katoliško družino obiskat, in devet milj samo zavoljo nekega starega Irca, ki že 50 lét ni več duhovna vidil, in že 81 let star je bil skoraj čisto gluh in slep. Te osebe, se vé, jih niso klicale, kjer niso za misijonarja vedile, tudi niso bile zmožne, jim za trud kaj povrniti, ali duhovno veselje, ki so jim ga take dela dajale, je bilo neizrečeno veliko, in v Dayton-u, (kjer so bili našli nekoliko mlačnih katoličanov) so celo imeli skušnjavo škofa, ki so ravno tam bili, prositi za privoljenje tam ostati med belci, da bi šli za vsimi zgubljenimi ovčicami, ki so bile v nevarnosti svoje duše zgubiti. Vender k veliki sreči za revne Indijane so si to misel iz glave izbili, in popotovali dalje s škofom Fervik-om do Detroit-a, kjer so 5 dni ostali oznovaje Božjo besedo in spovedovaje ves čas. 20. maja, ko so barke že jele po jezerih in rekah plavati, so se podali dalje v Krivo drevo (Arbre Croche), kamor so

*) Gostilnice = Hotels ali „Boarding houses“ v angl. so tu večidel prav poštene; samo prenočiše in jesti se dobi, pijač pa sploh ue, so pa včas prav borne.

bili namenjeni. Došli so tje 28. maja 1831, leto ki bi se imelo zapisati z zlatimi čerkami v letne bukve, severnih indijanskih misijonov.

Otava-misijoni.

„Krivo drevo“ — (Arbre Croche) v „Vaganakisid-u“ je bila precej velika vas v severo-zahodnjem kotu podnjega polotoka mičiganskega. Misijonarji jezuitovskega reda so obiskovali od časa do časa ta kraj iz „Makinak-a“ v 17. in v začetku 18. stoletja; ali sledi njih delavnosti so bile skoraj popolnoma zginile. Dve leti, preden so bili vis. čast. g. Baraga tje prišli, je bil belgiški misijonar č. g. Dejean tam misijon obnovil z zadosti velikim uspehom. Več sto jih je bilo keršenih. Pa ta misijonar so se bili zopet v Evropo podali in tako so ostali novo-spreobrnjeni — še malo v veri podočeni in vterjeni — brez pastirja. Veliko je bilo veselje teh novih kristjanov pri dohodu ljubljene škofa, ki so ga že popred poznali in ljubili; in še večje je bilo radovanje, ko so slišali, da bodo ravno tega za svojega prihodnjega duhovna imeli, ki si je pri prvem obiskovanju ljubezen vsih pridobil. Že so imeli cerkev, duhovnico in šolo, se vé — vse revno, z brezovim lubjem pokrito. Oče Baraga so popisali svoje stanovanje v nekem pismu do dunajske družbe tako-le: „Kadar dežuje, moram plajš čez mizo pogerniti, da obvarujem knjige in papirje pred povodnijo, nad posteljo razgernem dežnik, da jo suho ohranim; sam se pa v tisti kot podam, kjer naj manj goste kaplje doli padajo.“ Ko so malo svoje reči v red pospravili, so koj začeli misijonsko delo. Vsaki dan ob petih je zvonilo za „angelovo pozdravljenje“ in vsi katoličani so v cerkev prišli juterno molitev opravljat. Potem se je maša začela, pri kateri je bilo vselej veliko ljudi. Čez dan so otroke učili po tolmaču, in kristjane in neverske obiskovali, posebno tiste, ki so kazali dobro voljo, se sladkemu jarmu svetega križa podvreči, pa tudi take, ki so bili terdovratni in neobčutljivi. Ker si sami sebi niso nič privošili in se vedno zatajevali, niso ne ene ure zamudili celi dan. O solnčnem zahodu je zvon zopet dobre ovčice skupaj sklical k srečnemu pastirju, ki so jih v keršanskem nauku podočevali in ž njimi molili. To je bil red vsakega dneva; v nedeljo pa je bila še zraven tega pridiga pri veliki maši in podočevanje ljudstva po večernicah. Kmalo je postala cela vas kakor kaka samostanska družina. Malokdaj je dan pretekel, da bi ne bil kaki Indijan k svetemu zakramentu pristopil, in ob nedeljah in praznikih jih je veliko število sv. obhajilo prejemale. Včasih so se vsi skupaj zbrali in so tiste indijanske mavhe z zdravili vred in druge vražne reči v veliko veselje misijonarja in kristjanov očitno sožgali. Te reči, ki so Indijani popred toliko nanje deržali, so jim kmalo postale zoperne in celo majhnim otrokom smešne: in ker so slaviti misijonar z vsimi govorili, — bodi si priložno ali nepriložno, včasih prijazno, pa tudi oistro, kakor so okoliščine nanesle, in ker so sami kazali lep zgled gorečnosti, zatajevanja samega sebe, priljudnosti in ljubezni, ki so jo ti otroci narave grozno občudovali in jih skoraj za „maniton-a“, višji bitje, imeli; toraj se jih je le malo ustavljalo, in preden je zima pretekla, je bil skoraj vsak iz te vasi in v okolici keršen ali pa v poduku. Ko so se bili že čast. g. Baraga precej dobro v indijanskem jeziku izurili, so se zgodaj spomladi podali v zunanje misijone, kar je bilo pozneje po leti vedno njih naj večje veselje. Mičen je popis enega teh popotovanj, ki so ga sami popisali. Zvolimo si prvo popotovanje do „Beaver Island“ ali Pibrovega otoka.

„Koj ko so moji farmani velikonočno dolžnost opravili“, tako pišejo 1. julija 1832, „sem se na pot podal,

sveti evangelij takim otrokom proste narave oznanovat, ki ga dozdej še niso slišali iz ust katoliškega duhovna. Pervikrat sem obiskal neki otok v jezeru mičiganskem. Od brega se komaj vidi, vendar ni tako majhen, ima kake 4 milje v okrogu, in se imenuje Pibrov otok. Preteklo zimo je Indijan prišel v Krivo drevo (Arbre Croche), da bi bil keršen. Pogovarjal se je z nekaterimi kristjani, ki so mu svojo vero razlagali in ga v naj bolj imenitnih resnicah podočili, zdaj je pa sam izversten kristjan. Ta dobri mož se je po kerstu nazaj na otok podal in po njem sem besedo poslal, da pridem tje spomladi besedo Božjo oznanovat, ker zagotovil me je bil, da Indijani na Pibrovem otoku bi se jako srečne šteli oznanovavca sv. evangelija viditi. Res je, da jih je bilo veliko, ki niso imeli dosti upanja, in so grozno dvomili, da bi se zamoglo tam kej storiti, vendar šel sem zapajoč v Božjo pomoč, ki je obljubil s svojimi služabniki biti do konca sveta.“ (Dalje nasl.)

Kaj je kej novega po domačem in tujem svetu?

(Medvérska postava.) (Dalje.) Nadalje dokazuje dr. Jäger, da politiška previdnost tirja, da Avstrija ostane katoliška v svojem značaju. Tudi druge deržave iz politiškega ozira na verske večine gledajo. Anglija ima med 26 milijoni prebivavcev 6 milijonov katoličanov, pa še nikoli se ni drugač obnašala kakor le za protestantsko deržavo. Rusija hodi ravno to pot v veliko večji meri. Francija enako. Kako pa Prusija vleče verstvo v svojo politiko? Pred zadnjo vojsko je imela polsedmi milijon katoličanov in 10 mil. protestantov; in dokler ji je prav kazalo, se je zmiraj ponašala kakor katoliška moč, in tako se je iskala razširiti po Nemškem; zdaj pa, ko se je drugač njena politika obernila, je stermeti, s kako gorečnostjo ona gleda katoličanom streči... To pa je nategljej (šahanje) zoper Avstrijo po testamentu Miroslava II: „Moja hiša se z Avstrijo nikoli ne bo mogla zvezati. Zveza z Avstrijo je zoper korist pruske krone, .. zvezala bi ji roke in vse priložnosti k početjem presekala.“ — Zoper koga mi šuhamo, gospodje? Po dosedanjih dogodbah smo šahali (natezali) zoper lastno meso in kri. Jaz vidim le boj zoper naše djsanske razmere. Naj zvestejši zveznik Prusii v njenih razširjavnih osnovah je bila zmiraj Avstrija. Hočemo li še zmiraj k temu pomagati? Presodite sami. Ako te v zgled postavljene moči verske večine, in kjer se v njih politiko podaja, tudi manjšine v svojo korist obračajo in so večinam pravične v verskem oziru, ali ni to do nas opomin, da naj se tudi pri nas enako godi? (Konec n.)

Novo berilo iz vsih vetrov. Kanonik dr. Ginzel, ki so se „dobri prijatelji“ že serčno veselili, da s konkordatoborci vred v enem loncu kašo kuha, je očitno razglasil, da vse zaverže, kar koli v njegovem pisu bi se hotlo tako tolmačiti kakor da bi bilo v nasprotju s sv. rimskim sedežem in s katoliškimi škofi. On ni terdil enostranske odprave konkordata, temuč je z Lubienkim vred enostranski prelom imenoval „sacrilegium“ itd. — V Rim je bilo na velikonočne praznike prišlo do 9000 tujcev... Ali bi jih tudi potlej toliko prišlo, ako bi se Garibaldi na Kapitol usedel? — Nova zbornica poslancev, ki je 21. t. m. pričela zopet delati, je med drugim prejela od vlade načrt za nov sreb. denar namesti papirnatih po 20, 10 in 5 soldov. — Ministerski predlog za novi davek na premoženje je denarski posvet deržavnega zbora zavergeł. — Oficijozni listi žugajo z odstopom ministerstva, ako njegova ne obvelja. —

Iz Ljubljane. Kdo je pa tega kriv, ali tudi konkordat, da se o naj bolj svetih časih naj strašnejši reči

godé? — Veliki četrtek zjutraj je bil neki glavničar iz Loke na potu v Ljubljano razbojnsko napaden in tako pobit, da je še tisti večer umrl. — V petek zvečer ob 8 pred belo nedeljo je na dunajski cesti že blizo sv. Krištofa neki tolovaj pobil in za 50—70 gl. oropal usnarja Jan. Nadrab-a z Višnje gore. Po potu se je bil k njemu na voz prisedel, in mu to za hvalo dal. Umerl revež še ni. — Belo nedeljo-večer so pa v Černi vasi na Mahu pivski in večerni kavkarji teržana Tomaža Burnika napadli, ki je na sence vdarjen že v eni uri umrl. — Bog se usmili!

— 22. mal. trav. opoldne so topovi z grada naznaovali rojstvo cesarske hčere.

— Bukvice „Konkordat, Cerkev, Šola“ v Ljubljani že pohajajo; prosimo torej, naj bi jih hitro nazaj poslali, kamor je kej poslanih in ni upanja, da bi se razprodale.

V Terstu je 15. t. m. umrl prečast. stolni dekan gosp. Peter Aleš, vit. Franc-Jozefovega reda, rojen v Vodichah 30. rožn. 1786. R. I. P.

Duhovske spremembe.

V ljubljanski škofii. Prestavljeni so naslednji čč. gg.: Jan. Parapat iz Semiča v Mošnje; Jan. Tomazin od mestne fare st. Jakopa v Semič; dr. Juri Šterbenec od št. Petra v Ljubljani k sv. Jakopu; Jan. Kramar z Gorij k sv. Petru v Ljubljano; Fr. Cirar s Kranjske gore v Gorije. Gosp. Jož. Bononi, fajm. v gorejnem Tuhinu, dobi faro Radoliško, in gor. Tuhin je razpisan 21. t. m. — G. Mart. Korošic, administr. lokalije Kopanjske, gre za administr. v Banjaloko. — Umerl je 20. t. m. g. Jož. Peterle, lokalist v šent-Ožbaldu. R. I. P.

Dobrotni darovi.

Za sv. Očeta. Mica in Mina T. 8 dvajs. in 3 deset. in Jože T. 5 gl.; vsi štirje prosijo sv. blagoslova za-se in za svoje domače; Micka Šifrer 1 gl. v sr.: za srečno zadnjo uro; Peter Verčič 1 gl., želi blagoslova v življenji in v smerti; neimenovana 1 gl., prosi blagoslova za srečno zadnjo uro, ravno tako Miha Okoren 1 gld.; Ana Volgemut 1 gl., in Anica Čadež 20 kr. sr.; Tom. Mahar 1 gl. 97 kr. sr.; prosi blagoslova za-se in svojo družino; pobožna družinica skupaj 2 gl. 40 kr. a v. — Duhovnja Rateče 8 gold. a. v. v zahvalo za tridnevnic sv. Očetu Piju s pristavkom: „Naj prosijo sv. Oče duhovnemu pastirju A. D. in njegovim ovčicam za časno in večno srečo.“ — Neka oseba 2 dvajsetici s prošnjo blagoslova za srečno zadnjo uro. — Iz Naklega iz serca vdane ovčice in pastirja 24 gold. — Z Ledin. „Blagovolite sprejeti malo zbirko o tridnevnic (16., 17. in 18. sušca). Majhna je zbirka, pa izvira iz vdanosti in hvaležnosti do našega sv. Očeta, kralja in papeža 4 gl. 30 kr. s pristavkom: „Sv. Oče! blagoslovite čedo in pastirja na duši in na telesu, za čas in za večnost;“ 1 terdnj. st. d. za 2 gld. st. d. s pristavkom: „In remissionem peccatorum.“ — Verne ovčice Leščanske fare s svojim duhovnim pastirjem sv. Očetu Piju, svojemu naj višjemu duhovnu in Pastirju o tridnevnic: 5 gl. v papirju in 5 gl. v srebru; — prosijo blagoslova za dušne in telesne potrebe, za stanovitnost v dobrem in srečno zadnjo uro. — Iz Novega mesta 5 gl. sr. s pristavkom: o. „Benedic nobis, Pater sancte!“ — Iz Teržiča 27 gl. 80 kr. v pap., 12 gl. v sreb. in 1 zlat: „De ore leonis“ in po posebnih namenih darivcev. — Z Žalnice 27 gld. o tridnevnic nabranih; med temi: Fr. Zajic in njegova družina 4 gl.: „naj jim prosijo sv. Oče za gnado pokore in srečne zadnje ure;“ Žalski šolarji 2 gl. 72 kr.:

„Sv. Oče! sprositi nam darú prave modrosti.“ — S Kovorja o tridnevnic 4 gld. s prošnjo za blagoslov v življenji in zlasti o smertni uri. — Iz Loke — nadalje 10 gld. 45 kr., in sicer: Jan. Klobovs, hišni gospodar, 1 gl., hiša J. Pokornova 2 gld., Mina Klančnik 1 gld., neimenovani gosp. 1 gl., neimenovana 1 gl., Ag. Kremelj 45 kr., Fil. Grapovcova hiša 1 gld., Jera Arhar 50 kr., neimenovane 2 terdnj. po 1 gld. 50 kr. — Iz Postojne 1 terdnj. za 2 gld. st. d. — Mica Vdovčič 2 dvajsetici. — Iz ipavske Planine: J. N. 2 gl., M. P. 2 gl.: blagosl. za srečno zadnjo uro! — Po pn. novomeški dekani: Iz Bavte vasi 5 gl. 20 kr. v sr. in 1 gl. 30 kr. v pap.; iz Brusnic 1 cekin za 4 gld. 30 kr. st. den. in 2 gl. 80 kr. v pap. — Neimenovana oseba 10 napoleonov v zlatu, ki ponižno prosi za blagoslov sv. Očeta. — Iz Kroke: Zbirk 5 gl. 92 kr.; B. H. 1 gld., prosi blagosl.: „pro remissione peccatorum;“ 1 terdnj. M. D. s pr. blagosl.: „pro felici morte;“ dva neimenovana 2 terdnj. za 4 gld. st. den. — Iz Ovsiš: nabirka o tridnevnic od 29.—31. sušca 5 gl. v pop., 2 dvajset., 2 deset.: prosijo blagoslova za se in za svoje, za čas in večnost; Ana Rihterič 25 kr., prosi blagosl. za-se in svoje; Mica Lahajnar 30 kr., prosi blagosl. za-se in žlahto; Janez Tomše 1 gld., prosi blagosl. za časno in večno srečo; Jan. Kalan 1 gld., prosi blagosl. za srečo in za zadnjo uro; Meta Klapšič tol. za 1 gld.: za odpušenje grehov in srečno zadnjo uro; Reza Rezman tolar za 1 gl. ravno tako; Marijana Fister tol. za 1 gl. in 3 dvajs. st. d., prosi blagosl. za čas in večnost; Janez Klapšič 5 gl. v pop., prosi blagosl. za-se in svoje. Skupaj 12 gl. 35 kr. v pap. in 5 gld. v sr. — Iz Ternovega na Notranjskem sini in hčere svojemu duhu. Očetu o tridnevnic 15 gl. (vmés 1 gl. sr.) — G. fajm. s fare sv. Štefana 2 gl. — M. St. z drugo devico 1 terdnj. za 2 gl. st. den.; obe prosite sv. Očeta blagoslova za zadnjo uro. — Z Račjega o tridnevnic za sv. Očeta: 1 cekin, 3 dvajset., 1 deset. 13 novih petic in 3 gld. v pap. — Iz Gorjan: Neimenovan 4 gl. — Iz Zaspega 2 gl. J. Vidic, ki prosi blagoslova, da bi prav vladal svojo hišo, ter sebi in svojim k zveličanju pomagal. — Iz Mošenj o tridnevnic 4 gl. — Iz Leš 6 gl. 35 kr., to je: Nabirk o tridnevnic (26., 27. in 28. sušca) 2 gl. v pap.; g. A. S. fajm. 1 terdnj. za 2 gld. in 12 kr.; Fr. S. kuharica 1 terdnj. za 1 gld., 1 dvajset. = 1 gld. 35 kr. n. den.; M. Č. dekla 1 dvajs., 1 pet. v sreb. = 59 kr. n. den., prosijo blagoslova za srečno zadnjo uro. — O tridnevnic nabranega v Getenicah 4 gl. 39 kr.; v Starem logu 7 gl. 12 kr., skupaj 11 gl. 51 kr. — Iz Š. Ruperta A. Z. 3 dvajset.; prosi sv. Očeta za sv. blagoslov. — De pasteur „Admirable“ 1 zlat za 4 gl. 30 kr., in od nekterih dobrotnikov s Save 1 gl. „za potrebe sv. Očetu Piju IX.“ — Neka devica 1 gl. sr. in 1 dvajsetico; prosi blagosl. za srečno zadnjo uro. — Devica 6 kr., ravno tako. — S Poljšnjeka o tridnevnic 4 gl. — Z Vojskega farmani 7 gl. 50 kr., duhovni pastir 2 gld. — O tridnevnic v Šmartnem pri Litii (ki smo jo od 30. sušca do 1. mal. travna ravno tako slovesno obhajali, kakor drugod, vsak dan s primernim govorom in ki se je čez dva tisuč ljudi vdeležilo ss. zakramentov) z darovi dom. duhovšine vred 19 gl. 40 sold. — Duhoven 1 terd. za 2 gl. st. d., in mati pol gl. sr., ter oba skupaj prosita, da bi njima sv. Oče sprosili pravo poterpežljivost v križih in nadlogah, in njima in njuni rodovini srečno zadnjo uro. — „Iz Cirknice 9 gl., mali dar vdanih faranov sv. Očetu.“

Za afrikanski misijon. Helena Cotelj 1 gld. — S Podkrajja pri Vipavi 5 gl. — Iz Postojne 4 gl.

Za misij. na Jutrovem 1 gl. 5 kr. iz Postojne.

Za bratov. sv. Detinstva. Iz Postojne 1 gl. (Posled. dvoje oddano v kn. škof. pisarnico. (Dalje prihodnjic.)